

Een Heemmuseum

Reeds verscheidene malen hebben anderen en heb ook ik aangedrongen op het inrichten van een heemmuseum in Gemert. Tegenslagen van allerlei aard zijn er schuldig aan, dat deze plannen niet in een verder gevorderd stadium verkeren. Voorbijgegangene kansen (ik denk hier onder meer aan beschikbare ruimte) moeten echter niet leiden tot een blijvende moedeloosheid. Het gezegde "Waar een wil is, is een weg" is nog steeds een goede metgezel voor allen, die iets willen ondernemen. Daarom zou ik nog eens willen herhalen: "Er moet een heemmuseum komen in Gemert". Als iedereen - heemkundekring, gemeentebe-stuur, VVV, parochiele besturen, plaatselijke verenigingen, particulieren - doet, wat hij kan, zàl het er komen.

Dat het mogelijk is en hoe goed het kan worden, is mij duidelijk geworden bij een bezoek aan het heemmu-seum "Die Swane" te Heist-op-den-Berg in de Belgische Kempen. Graag wil ik hier het een en ander over dit mu-seum vertellen. Ik kan niet nalaten te zeggen, dat ik tijdens mijn bezoek daar constant met de gedachte speel-de, dat in Gemert iets dergelijks beslist ook mogelijk is. Mocht men een voorbeeld zoeken, laat men dan eens in Heist-op-den-Berg gaan kijken.

De plaats Heist-op-den-Berg, gelegen in de provincie Antwerpen op een afstand van 18 kilometer ten noorden van Mechelen, is kerkelijk onderverdeeld in vier paro-chies en telt momenteel bijna 13.000 inwoners. Wie meent enige gelijkenis met Gemert te ontdekken, zal met belangstelling lezen, dat de plaats tot aan de Franse Revolutie staatkundig gezien als een eiland in het om-liggende gebied lag en de naam droeg van "'t Landt ende Vrijheijdt van Heijst". "De geschiedenis van Heist kent geen schokkende gebeurtenissen met weerklank op het nationaal plan" lezen we ergens. Dat de plaatselijke ge-schiedenis voldoende stof oplevert voor het vastleggen van historische herinneringen moge blijken uit het vol-gende.

In 1944 ontstond in Heist-op-den-Berg, zoals in vele

andere plattelandsgemeenten vroeg of laat gebeurt, een heemkring, in 1945 werd een oudheidkundige kring gesticht. Door samenvoeging van deze twee kringen ontstond de huidige heemkring "Die Swane" met als doel: heemstudie en heemschut. Drie heemkundige tentoonstellingen werden op touw gezet: in 1948, 1950 en 1952. De behoefte aan een blijvende expositie werd sterk gevoeld en heemvorsers bezochten de boerderijen en de stoffige zolders. De oorspronkelijk gevonden bergruimte werd spoedig te klein en met medewerking van de burgemeester en het gemeentebestuur kon men van oude materialen van gesloopte woningen een passend, stijlvol gebouw optrekken onder leiding van een architect, lid van de kring. In 1956 werd het museum geopend.

Het museum is verdeeld in een aantal afdelingen, die de volgende "onderwerpen" bevatten (ik citeer hier de gids van het museum):

Portretten van verdienstelijke streekgenoten

De moosbank of aanrecht

Wat behoort bij de Kempische haard

Folklore van de briefdrager

De haard, centrum van het familieleven

De vlasbewerking

Herinneringen aan de dorpsschool

Weegtoestellen

Heist omstreeks 1870

Kempisch vlechtwerk

Volksdevotie

Profane folklore

Wapens, bijenteelt en allerlei

Landelijke ambachten

Dokumenten soldatenfolklore

Maatschappijen (verenigingen)

Diverse gebruiksvoorwerpen

Ikonografie

Kempische klederdracht

De opsomming geeft wel aan, hoe groot de verscheidenheid is. De opstelling maakt misschien soms een ongeordende indruk, maar hieraan is de (toch nog) te geringe ruimte debet. Overigens is men bezig met een nieuwe en

betere opstelling en indeling. Het museum bestaat nu uit een ruimte gelijkvloers en een verdieping plus een kelder, waar men in een aangepast interieur een pot bier kan gebruiken, om te bekomen van de vermoeienissen van de reis of van de rondgang in het museum.

Uit de opstelling blijkt ook, dat elk museum rekening moet houden met de verzameling. Soms krijgt men een groot aantal voorwerpen van één soort, die toch alle de moeite waard zijn. Zo'n afdeling kan dan een naar verhouding te groot deel vormen van de verzameling, wat echter niet te voorkomen is.

Graag zal ik een volgende keer nader ingaan op datgene, wat in elk van de afdelingen in concreto aanwezig is. Het is misschien nu al mogelijk aan de hand van de gegeven opsomming van de "onderwerpen" eens na te gaan, wat - in geval het een Gemerts museum was - opgenomen zou kunnen worden. Men ziet dan, dat er mogelijkheden te over zijn.

(wordt vervolgd)

M.A. van der Wijst

Een paar Van Lanckvelts

Akte anno 1590: Goiardt van Lanckvelt de oude draagt aan zijn dochters Lucia, Elisabeth en Emerentiana (de laatste in de persoon van haar voogd) over: een hoeve lants op de Hoge Aarle, gewoonlijk genaamd de nieuwe hoeve. De drie gezusters dragen het goed weer over aan hun broer Goiard van Lanckvelt de jonge, schout van Heze, Leende en Geldrop. Het goed was in 1579 verkregen van Dirk Gilis, burger van den Bosch.

Akte anno 1651: Alard Bardoul, man van Emerentiana van Lankveld. Emerentiana is een zuster van Lucia, Lysbet en Godert. Hun tante was Christina van Lankveld, echtgenote van de gewezen schout van Boxtel.

Aantekening anno 1645 (Van Leefdael - niet altijd betrouwbaar!:) In Gemert een woonplaats met grachten, gekomen van Goddard van Lancvelt en met zijn dochter Maria ten huwelijk gebracht aan Jr. Robert de Bever, heer van Milheze.

v.d.W.